

Præget af en stor Velwillie mod Folket i det Hele vil drive Staten til at blande sig ind i alle mulige Forhold og til at optræde som Belgjører hos Befolkningen — det er naturligviis med saadanne Navne, at man besmykker det at opbjaelpe Handelen af fremmede Industrier o. s. v. — og under Præget af at tage et begrundet Hensyn til Befolkningens Tarv driver Staten til at blande sig ind i tusinde Forhold, hvorved den fremkalder de sørgeligste Omvæltninger af den naturlige og simple Udviklingsgang.

De Argumenter, som iøvrigt have været anførte i denne Sag, og anførte tidt, gjentagende og gjentagende paany, skal jeg slet ikke gaae ind paa nærmere at behjæ. Naar man saaledes uafadeligt har fremhævet, hvor farligt det er aldeles at overlade Jernbanerne til private Selskaber, som kun varetage egne egoistiske Interesser, har man jo bestandigt og uafadeligt overseet, at Ingen tænker paa Sligt, og at denne Art af Communicationsmidler altid har staaet under Statens særlige Tilsyn; den høitærede Indenrigsminister har flere Gange overordenligt klart og skarpt fremhævet, i hvilken overordentlig Grad dette maa siges at være Tilfældet just med Hensyn til den Deel af Jernbanenettet, hvorom der her er Tale. Den høitærede Indenrigsminister forekommer mig overhovedet saa klart og fuldstændigt at have behjst selve det Meelle, det, hvorpaa det egentlig kommer an ved denne Sag, at der vanskeligt dertil kan søies Noget; men, da hans Ord ikke synes at have gjort nogetfomhelst Indtryk paa det høie Thing, vilde det jo være saameget mere forgæves at forsøge paa at søie endnu andre til. Jeg beklager, at de endogsaa have gjort saa lidet Indtryk, at de ikke engang synes at have bevæget selve den ærede Indenrigsminister, siden han med saa stor Smødelommenhed har troet at kunne opgive sit oprindelige Forslag for at gaae ind paa de Forslag, der ere blevne stillede om, at Staten skal forsøge sig i en Retning, som jeg for mit Vedkommenbe, som udvilket, betragter som forbunden med store Farer.

Ordføreren: Jeg kan ikke sige, at jeg nærer stor Frygt for, at det ærede Medlems

Meninger ville gjøre Indtryk paa Thinget, thi, naar man betragter Staten fra et saa særegent Synspunkt, at man anseer den som en Køber, om ogsaa en ædel Køber, da troer jeg virkelig ikke, man har stort Haab om at vinde Anklang; men der er dog afstillelige af de Ytringer, som det ærede Medlem brugte, som jeg som Ordfører for Udvalget troer at burde imødegaae. Jeg kan ikke ønske Andet, end at denne Sag vil faae det samme Udfald i det andet Thing, som den tegner til at ville faae i dette Thing; jeg er overbevist om, at Rigsdagen vil kunne være denne Afgjørelse bekendt, og jeg paatager mig det fulde Ansvar, som kan paahvile mig for den ringe Deel, jeg har veri. Den Classification, som det ærede Medlem opstillede af forskjellige Slags af Statsindustri, var, kan jeg gjerne sige, saa radvælsende gal, som den kunde være. Der er jo dog Ingen, der mener, at Alt, hvad der i Ordets egentlige Forstand virkelig maa kaldes Statsindustri, derfor er forkasteligt. Alle de Fornødenheder, som Staten kan tilfredsstille billigere og bedre, ved at tage dem hos Private, skal den ganske vist tage hos Private, men det Spørgsmaal, her foreligger, er ikke et reent og bart Industri-Spørgsmaal; det er et Spørgsmaal accurat af samme Art, som hine andre gamle Spørgsmaal, der nu ikke irritere ærede Medlemmer mere, fordi de for Aarhundreder siden ere besvarede. Der er ikke det mindste mere Forunderlige eller Forkerte i, at Staten driver sine Jernbaner, end i, at den driver sit Postvæsen; det ene kan være noget mere dyrt eller besværligt end det andet, men det er iøvrigt to fuldkomne Paralleler. Det er dernæst en ganske besynderlig Opfattelse, som det ærede Medlem har af denne Sag, naar han troer, at vi have anbefalet Statens Drift for derved at begunstige nogle Enkelte. Det er aldeles ikke Tilfældet; ved Driften af Jernbanerne begunstiges ikke nogen Enkelt.

Et andet æret Medlem talte om, at det er til Fordeel for det reisende Publicum. Sa, hvad er det reisende Publicum? Det er Publicum; deraf, at Folk reise, have mangfoldige andre Menneffer Fordeel. Det, hvorfor Jernbaner drives, er for at frembringe Færdsel, Omsetning, Velstand, og det er i Statens høieste Interessje at udvillie disse Ting; thi derved